

**توصیه های ایمنی و بهداشتی ویژه مساجد،
حسینیه ها، تکایا و اماکن متبرکه در ماه محرم**

دستور العمل توصیه های ایمنی عتبات عالیات، مساجد، حسینیه ها، تکایا و سایر اماکن متبرکه

حادثه قابل پیش بینی نیست اما قابل پیشگیری است

بیان مسئله :

در طول سال به مناسبت های گوناگون مجالسی در اماکن مقدسه برگزار می شود که جمعیت انبوهی در آن حاضر می شوند، لذا برای ایجاد فضایی امن و تضمین سلامت شرکت کنندگان و پیشگیری از برخی حوادث که به دلیل بی احتیاطی یا عدم رعایت نکات ایمنی پیش می آید، این دستورالعمل ارائه گردیده است.

امیداست ائمه محترم جماعات و هیئت های ائمه و خادمان زحمت کش مساجد، حسینیه ها، تکایا و سایر اماکن متبرکه با رعایت نکات مندرج در این دستورالعمل نسبت به افزایش ایمنی اقدام نمایند.

الف) موقعیت مکانی :

- مساجد باید در موقعیتی قرار گیرند که امکان دسترسی نیروهای عملیاتی آتش نشانی به آن میسر باشد.
- کفراژ بندی (سازه غیر مقاوم مانند داربست) بایستی به نحوی محاسبه گردد که تحمل بار مرده و زنده احتمالی را که بر روی آن گذاشته می شود داشته باشد و به وسیله سیم بکسل و وسایل مناسب بر روی زمین مهار گردد. به گونه ای که در صورت وزش تندباد امکان تخریب و واژگونی آن وجود نداشته باشد.
- در صورت بزرگ بودن محل مراسم (بیش از ۵۰ نفر) در نظر گرفتن درهای خروجی متعدد در فواصل مختلف الزامی است که در مواقع بروز زلزله، حریق و یا سایر حوادث امکان خروج سریع نمازگزاران و عزاداران مقدور باشد.
- استقرار بناهای ساختمانی در همه موارد باید به نحوی باشد که درهای اصلی ورود و خروج آنها دست کم به یک راه همگانی بطور مستقیم باز شود.

ب) توصیه های ایمنی در خصوص استفاده از برق و انشعابات آن:

- سامانه برق در صورت وجود نقص فنی از جمله عوامل مهم در بروز و تشدید آتش سوزی ها می باشد، لذا جهت دستیابی به شبکه برق اصولی و ایمنی ضروریست نسبت به بازنگری سیستم برق محل اقدام و ضوابط ایمنی در اجزا آن اعم از سیم کشی ها و کابل کشی ها، فیوز ها، کلیدها و پریزها، جعبه های تقسیم و ... دقیقاً رعایت گردد.

- از گرفتن انشعاب برق از تیرهای برق و هر گونه اقدام دیگر در خصوص انشعاب برق بدون مجوز از یابادی قانونی جدا پرهیز گردد.

- از سیم های روکار پلاستیکی و غیر مقاوم (سیم زیر گچی) که قادر به تحمل آمپر بالایی نیستند استفاده ننموده و از کابل های مقاوم متناسب با آمپر مصرفی استفاده نموده چراکه در صورت عبور آمپر مصرفی بیش از ظرفیت سیم یا کابل، روکش آنها در اثر عبور جریان مازاد، داغ شده و در نهایت شعله ور شده و محیط را به آتش می کشد.

- جهت جلوگیری از اتصال کوتاه در اینگونه اماکن از اتصال سیم ها کابل ها به صورت دست پیچ خودداری بعمل آورده و از ترمینال مناسب استفاده گردد.

۸ - رعایت فاصله مناسب سیم ها ، اتصالات و ادوات برقی از مواد و مصالح قابل اشتعال مانند پرچم ، پلاکارد ، پرده ، فرش ، تابلو و ... الزامی است .

- هر فیوز برق باید استاندارد باشد و از به کار گیری فیوزهای تقویت شده و غیر استاندارد خودداری شود .

- استفاده از لامپ های برق ولتاژ بالا بدون حباب و حفاظ مناسب ، خطر آفرین و خسارت بار بوده و ممنوع می باشد .

- در صورت لزوم برای تهیه ی سیم سیار جهت برق رسانی موقت ، باید پریز و دوشاخه ی سیم سیار از نوع ضد ضربه و نشکن باشد .

- وسایل برقی عمومی با مصرف آب ، مثل آب سردکن ، نزدیک کلید و پریز برق عمومی نباشد .

- تمامی تجهیزات تابلوی برق باید دارای برچسب معرفی محل مصرف باشد .

- در صورت نیاز به سیم کشی برق به صورت روکار باید از لوله های فلزی مخصوص ضد حریق استفاده گردد .

ج) توصیه های ایمنی در خصوص تاسیسات گرمایشی:

- بخاریهای نفتی را حتما روی سینی مخصوص قرار دهید تا در صورت نشست احتمالی نفت ، محیط آلوده و آماده آتش گیری نگردد .

- در نقاطی که انشعاب گاز ندارند و مجبورند از نفت و یا ذغال بعنوان سوخت استفاده نمایند توصیه میشود :

- نفت سفید را در داخل بشکه ها و مخازن فلزی درب دار و شیر فلکه دار کم حجم ذخیره نمایند .

- استقرار مخازن سوخت در زیر پله ها ، زیر زمین ها ، پشت بامها و خرشته های بسیار خطرناک بوده و حتی المقدور از مستقر نمودن آن در نقاط مذکور خودداری بعمل آید

- دقت کنید که زمین استقرار مخازن سوخت همیشه تمیز و عاری از آلودگی باشد و از قرار دادن هرگونه وسایل قابل اشتعال در نزدیکی آنها خودداری نمایند

- مخازن ذخیره سازی سوخت نباید در نزدیکی منابع حرارتی و وسایل حرارت زا مستقر شوند

- قبل از استفاده از وسایل گرمای از استاندارد و سالم بودن آنها اطمینان حاصل شود

- هنگام گرفتن انشعاب لوله کشی گاز حتماً از شیلنگ های فشار قوی مخصوص و بست مناسب استفاده شود

- رعایت حداقل یک متر فاصله بین وسایل گرمای و لوازم قابل اشتعال مانند پستی ، فرش ، پرچم و ... الزامی است

- هر یک از وسایل گازسوز به شیر قطع و وصل مجزا مجهز باشد

- سیستم های گرمایش و سرمایش ، بصورت مرتب و منظم توسط افراد متخصص مورد تست و بازرینی قرار گیرند

- از گاز سوز کردن بخاریها و آبگرمکن های نفتی و دیگر وسایل گرمای ، بدون رعایت دستورات کارخانه سازنده جداً خودداری کنید

- درجه حرارت دستگاهای گرما ساز را با توجه به حجم محیط تنظیم کرده و از استفاده کردن بیش از حد ظرفیت بخاری ها یا باز کردن مسیر نفت در کاریراتور آنها خودداری شود

- در زمان استفاده از بخاریهای نفتی ، تمام دریها و پنجره ها و یا درب را نبندید و مسیری را برای ورود هوای تازه به محیط باز بگذارید تا اکسیژن کافی برای محیط تامین شود

- در صورت استفاده از بخاری های گازی ، پس از نصب بخاری واطمینان عملکرد صحیح آن ، مراقب باشید شیر گاز دستگاه ، در معرض دستکاری کودکان و یا آسیب های فیزیکی قرار نگیرد

-در فصل سرما ، بعضاً برای گرمایش از بخاری های نفتی و یا هیترهای برقی ثابت استفاده می شود که بی توجهی در مورد هر کدام به نوبه خود حادثه آفرین است

-نصب و راه اندازی وسایل گرمازا را که برای نخستین بار مورد بهره برداری قرار می گیرند به نمایندگی های فروش بسپارید

- قبل از نصب بخاریها ، در مورد سرویس و رفع نقایص احتمالی آن ها به ویژه در سامانه سوخت رسانی (کاربراتور) دستگاه اقدام گردد

- کوره ی بخاری ها و دستگاههای گرمازا ، قبل از استفاده حتما تمیز گردد.

- وسایل گرمازا حتی الامکان در فاصله یک متری از دود کش مربوطه نصب شود .

- از بخاری های بدون دود کش و غیر استاندارد استفاده نشود .

قبل از وسایل گرمازا از استاندارد و سالم بودن آن اطمینان حاصل شود .

-در صورت استفاده از بخاریهای نفتی بایستی قبل از پر کردن منبع سوخت اقدام به خاموش کردن آن نمود .

- در وسایل نفتی از ریختن سوخت دیگر غیر از سوخت مصرفی خوداری شود بطور مثال در صورت نفت سوز بودن بخاری از گازوئیل برای سوخت استفاده نکند .

- استفاده از شیلنگ های گاز بدون بست استاندارد و با طول بیش از ۱/۲ متر غیر مجاز می باشد.

- دستگاههای گاز سوز باید حتما به ترموکوپل مجهز باشند

لوله کشی گاز طبق مقررات شرکت ملی گاز ایران صورت پذیرد و از اضافه نمودن لوله بدون هماهنگی شرکت گاز خودداری شود .

-عدم استفاده از لوله آب بمنظور گاز رسانی (استفاده از لوله آب جهت گازرسانی غیر اصولی و مخاطره آمیز می باشد)

- مجهز نمودن شیلنگ های رابط گاز به دو عدد بست فلزی مناسب در ابتدا و انتها آن.

د- ایمن سازی قسمت انبار :

-سیستم سیم کشی برق انبار باید توکار و از داخل لوله مخصوص انجام گیرد و اتصالات ، کلیدها ، پریزها و روشنایی از نوع ضد جرقه باشد

- کلید روشنایی ها از نوع کم حرارت و دارای حفاظ مناسب باشند

- استفاده از گاز یا شعله عریان در داخل انبار ممنوع می باشد

تابلو استعمال دخانیات مطلقاً ممنوع در محوطه داخل انبار، نصب و اجرای آن الزامی می باشد

-نصب تهویه مناسب با توجه به حجم انبار

ه- ایمن سازی قسمت آبدارخانه:

- در قسمت آبدارخانه حتماً باید معابر خروج سریع تدارک دیده شود.
- از ورود کودکان به قسمت آبدارخانه جلوگیری شود.
- در صورت نیاز به نگهداری مواد نفتی و سیلندرها گاز مکان مناسب خارج از فضای آبدارخانه در نظر گرفته شود.
- از نگهداری مواد نفتی و مایعات قابل اشتعال در داخل سالن و محل آبدارخانه خودداری شود.
- نصب تابلو رعایت نکات ایمنی در آبدارخانه الزامی می باشد.
- در آبدارخانه کاتال تهویه مناسب و مجزا (داکت مناسب) نصب گردد.
- هود و کانال های مربوطه مرتباً از چربی و روغن و دیگر ضایعات تمیز شود.
- در صورت استفاده از بالابر در آبدارخانه، موارد ایمنی آن رعایت گردد.
- نصب یک دستگاه خاموش کننده ۶ کیلویی پودر و گاز درجه دار ویژه آبدارخانه و همچنین کپسول ۶ کیلویی دی اکسید کربن جنب تابلو برق

و- دودکش:

- دودکش ها مهم ترین نقش را در کارایی و همچنین ایمنی وسایل گرمازا ایفا می کنند. به تعبیری دیگر شاید بتوان گفت یکی از ارکان اصلی ایمنی هر دستگاه گرمازا، سامانه دودکش آن است. بنابراین توصیه های زیر در خصوص نصب آن بایستی اجرا شود:
- دودکش ها در ناحیه منتهی به فضای باز باید مجهز به کلاهک باشند تا از افتادن اجسام داخل دودکش و همچنین کوران هوا در زمان وزش تندبادها، مصون باشند.
- دودکش ها در ناحیه منتهی به فضای باز باید کاملاً محکم و مهار شده باشند تا در اثر باد و طوفان جدا نشوند و آسیب فیزیکی نبینند.
- قطر لوله دودکش باید با قطر خروجی دود وسیله گرماساز، تناسب داشته باشد.
- دودکش ها در ناحیه اتصال به وسیله گرماساز و همچنین در فضای باز بایستی به صورت مستقیم و بدون پیچ و خم نصب شوند.
- دودکش ها بایستی در مجاورت پرده و مواد قابل اشتعال قرار گیرند و باید از محل کاملاً امن و با ساختار ساختمانی عبور داده شود.
- از اجرای دودکش ها طولانی و قطعه قطعه خودداری شود.
- مسیر خروج دودکش ها باید به بیرون ساختمان هدایت شده و از قرار دادن دودکش درون سطل یا مخزن آب خودداری شود.
- هر یک از وسایل گازسوز میبایست دارای دودکش مستقل بخود بوده و لوله انتقال دود (دودکش) میبایست حداقل ۶۰ cm بالاتر از دیوار جان پناه در بام طراحی و اجرا گردد و دودکش ها به کلاهک ایمنی از نوع H مجهز گردند.
- از عبور دادن لوله های فلزی دودکش ها از میان چادرهای برزنتی و پلاستیکی جداً خودداری شود چرا که علت بروز اغلب آتش سوزی ها در این گونه اماکن خواهد بود.
- قبل از بهره برداری از دستگاه حرارت زا مانند : بخاری ها ، سیستم حرارت مرکزی و ... دودکش نظافت و از بازبودن مسیر دودکش از پشت بام تا وسیله مربوطه اطمینان حاصل شود.
- خودکش ها در داخل اماکن به دیوار مهار شوند تا در اثر ضربه و حرکت افراد از محل خود جدا نشوند.

ز) توصیه های ایمنی در خصوص راه های خروج :

- با توجه به اهمیت معابر خروج مناسب و بدون مانع در تخلیه به موقع در زمان حریق و حوادث احتمالی موارد زیر میبایست اجرا گردد :
- برای جمعیت زیر ۵۰۰ نفر حداقل دارای دو دسترسی خروج و درب خروج مناسب باشند. حداقل عرض دسترسی های خروجی ۱/۵ متر باشد.
- برای جمعیت بین ۵۰۰ تا ۱۰۰۰ نفر حداقل سه راه خروج باید در نظر گرفته شود و حداقل عرض دسترسی های خروجی ۲ متر باشد.
- در اماکن بیش از ۱۰۰۰ نفر بایستی حداقل چهار راه خروج در نظر گرفته شود و به ازای افزایش ظرفیت برای هر ۲۰۰ نفر یک درب خروجی اضافه گردد.
- کلیه درهای خروج میبایست از نوع لولایی و بازشوی آنها موافق خروج باز شود و به گونه ای طراحی و اجرا شوند که در تمام اوقات استفاده از سمت داخل به آسانی و فوریت قابل باز شدن بوده و هیچ عامل بازدارنده ای مانند قفل ، کشو و غیره مانع خروج بموقع افراد نشوند.
- راه های خروجی همیشه روشن بوده تا افراد بتوانند راه را به درستی تشخیص داده و مسیر خروج را به راحتی طی کنند .
- الحاق برجسب و یا تابلو خروج و راهنمای خروج در نقاط مختلف مساجد الزامی است تا در مواقع اضطراری و بروز آتش سوزی و سایر حوادث افراد را به معابر عمومی مناسب راهنمایی کنند.
- حداقل فاصله دسترسی از هر نقطه تا نزدیکترین درب خروج نباید از ۴۵ متر تجاوز نماید.
- از آذین بندی و یا مسدود کردن دربهای خروجی اماکن جداً خود داری گردد.
- برای محل تجمع نمازگزاران حتماً باید معبر خروج اضطراری علاوه بر ورودی اصلی پیش بینی شود.
- راه های خروج باید دارای ظرفیت کافی برای تخلیه همزمان همه جمعیت باشد .
- راه پله ها و درهای خروجی باید عاری از هرگونه مانع بوده و جهت بازشو تمام درهای خروجی به سمت خارج باشد .
- برای افراد سالخورده و اطفال و بانوان حتماً باید مکانی در نزدیکترین نقطه به خروج بی خطر پیش بینی شود.
- احداث جان پناه با ارتفاع حداقل ۱۱۰ سانتی متر به صورت عمودی با فاصله ۱۰ سانتی متر از یکدیگر باشند.
- پله پلکان خروجی ها باید دارای تمهیداتی باشد که مانع از سرخوردن افراد شود .
- درهای ورود و خروج شرکت کنندگان در مراسم را دقیقاً تعیین کنید و به اطلاع همه برسانید.

ح) توصیه ایمنی در خصوص سامانه اعلام حریق

- بمنظور اطلاع بموقع از وقوع حریق احتمالی و تسریع در عملیات اطفایی و امدادی ، طراحی و اجرای اصولی سامانه کشف و اعلام حریق از نوع دستی و خودکار متناسب با نوع کاربری در آگاهی به موقع از خطر موثر خواهد بود لذا توصیه میشود کلیه قسمت ها و اماکن اعم از فضای اصلی و فرعی به این سامانه تجهیز گردد.
- هر ناحیه از حریق میبایست منطقه بندی و به یک ZONE متصل گردد.
- حداقل فاصله دسترسی افراد در هر محدوده با شستی اعلام حریق ۳۰ متر باشد.
- با توجه به وضعیت موجود و بمنظور اطلاع افراد حاضر در محل ضروری است با فاصله حداکثر ۲۰ متر ، تجهیزات سمعی و بصری به نحوی که پوشش کامل محیط را فراهم کند طراحی و اجرا گردد.
- ارتفاع شستی های اعلام حریق از کف تمام شده ۱۲۰ سانتی متر باشد. ضمناً کلیه شستی ها میبایست هم شکل و هم رنگ باشد
- هتل مرکزی میبایست در مکانی که حضور افراد بصورت دایم و شبانه روزی امکان پذیر میباشد طراحی و اجرا گردد (ترجیحاً مجاور اتاقک سرایداری)

- (ط) توصیه های ایمنی در خصوص آب آتش نشانی:

- در خصوص شبکه آب آتش نشانی و نقش و اهمیت این سامانه در ساختار ایمنی ایجاب مینماید کلیه قسمت ها با رعایت نکات و موارد ذیل به این سامانه تجهیز گردد
- حجم منبع ذخیره آب آتش نشانی میبایست حداقل به میزان ۵۰۰۰ لیتر در نظر گرفته شود. همچنین پمپ های آتش نشانی به نحوی طراحی گردد که فشار 4at برای استفاده همزمان دوسر نازل را تامین نماید.
- حداکثر فاصله دسترسی افراد به جعبه ۲۰۴. B متر می باشد (به نحوی که پوشش صد در صد محیط را فراهم نماید)
- کلیه جعبه های F.B میبایست به شیر فلکه، لوله نواری (ابریشمی) به طول ۲۰ متر کوپلینگ و سر لوله ۳ حالت مخصوص مجهز گردد.
- ارتفاع جعبه های F.B از کف تمام شده ۱۲۰ سانتی متر در نظر گرفته شود.
- لوله خشک در محل استقرار خودروهای آتش نشانی میبایست به شیر فلکه یک طرفه کوپلینگ و در پوش ۲/۵ اینچ مجهز گردد.
- لوله و کلیه اتصالات این سیستم (خشک) میبایست با رنگ زرد رنگ آمیزی تا به وضوح قابل رویت و تشخیص باشد.
- استفاده ترکیبی از سامانه های لوله کشی تر و خشک با استفاده از شیر فلکه یک طرفه در بین مسیر منبع و لوله اصلی امکان پذیر میباشد.
- یک دستگاه قفره آب آتش نشانی با استفاده از شیلنگ فشار قوی به طول ۲۰ متر و سر لوله مخصوص متصل به شبکه آب موجود در کنار درهای ورودی و خروجی نصب شود.
- ایجاد شبکه آب رسانی آتش نشانی ضروری بوده که بایستی به نحوی طراحی و نصب گردد که امکان پوشش دهی لازم را به کلیه نقاط داشته، ظرفیت مخازن آن با توجه به فاصله ایستگاه آتش نشانی محل تعیین و حداقل برای مدت زمان ۱۵ دقیقه در نظر گرفته شود.

(ی) توصیه های ایمنی در خصوص خاموش کننده های آتش نشانی:

- بمنظور مقابله با حریق های بوقوع پیوسته در لحظات اولیه تهیه خاموش کننده آتش نشانی و نصب آن در مکان های مناسب ضروری می باشد.
- یک دستگاه خاموش کننده ۶ kg گاز کربنیک (در مجاورت هر یک از تابلوهای برق).
- یک دستگاه خاموش کننده ۴ kg گاز کربنیک و یک دستگاه خاموش کننده ۶ kg پودر و گاز در مجاورت هر یک از جعبه های آتش نشانی.
- حداکثر فاصله خاموش کننده ها در هر یک از فضاها مذکور ۳۰ متر می باشد.
- خاموش کننده های آتش نشانی می بایست در محلی نصب گردند که از تابش مستقیم نور خورشید و عوارض جوی در امان باشند.
- نصب علائم راهنمای دسترسی به خاموش کننده ها و لوازم و ادوات اطفاء حریق در تمامی نقاط بنحوی که در تمامی ساعات شبانه روز و یا در زمان انباشته شدن محل از دود ناشی از بروز حریق، پسادگی قابل رویت باشد.
- خاموش کننده های آتش نشانی می بایست در ارتفاع ۱۱۰ سانتیمتر از کف بر روی دیوار بگونه ای که پسادگی قابل رویت و دسترسی باشند، نصب گردند.
- خاموش کننده های آتش نشانی می بایست با انجام سرویس های منظم دوره ای دارای کارایی مطلوب و مطمئن باشند.
- استقرار خاموش کننده های دستی و چرخدار در محیط با توجه به وسعت آن در فاصله هر ۱۳ متر در محل هایی که کاملاً قابل رویت و دسترسی و در ارتفاع ۱۲۰ سانتیمتر از کف باشد الزامی است.

ک) سایر نکات ایمنی:

- کلیه مواد اشتعال مانند پارچه که بمنظور تزئین استفاده می شوند و در مجاورت لوازم گرمازا و سیم کشی های برق قرار دارند می بایست جمع آوری گردند.

- آموزش های آتش نشانی مهمترین اصل تکمیل کننده اقدامات حفاظت از حریق می باشد که کاربرد اصولی از وسایل اطفاء حریق و طرق صحیح مبارزه با آتش سوزی را میسر می نماید، لذا ضروریست کلیه افراد جهت آشنایی و نحوه مقابله با حریق و حوادث زیر نظر کارشناسان سازمان آتش نشانی تحت این آموزش ها قرار گیرند.

- همه مدیران، مسئولان و خادمین اماکن مقدسه با مراجعه به نزدیکترین ایستگاه آتش نشانی محل، مسائل ایمنی و چگونگی مقابله با آتش سوزی ها و حوادث دیگر را آموزش ببینند.

- به محض اتمام برنامه ها و خارج شدن افراد از اماکن، خادمین محترم باید ضمن بازدید از داخل و جویاب بیرونی محل، برق را از تابلو اصلی و گاز را از شیر اصلی قطع کرده و در مدت حضور، تعامی ورود و خروج ها را کنترل و ثبت کنند.

- در صورت بروز آتش سوزی در این گونه اماکن توصیه می شود خونسردی خود را حفظ کنید و در وهله اول برای خاموش کردن آتش در صورت وسعت کم، در حد بستن شیر بخاری نفتی و یا گازی و یا استفاده از خاموش کننده های دستی اقدام شود. همزمان نیز سازمان آتش نشانی را از طریق سامانه ۱۲۵ مطلع کنید.

- از روشن گذاشتن وسایل گرمازا در ساعات غیر ضرور خودداری شود.

- رعایت اصول حفاظت و استفاده از سازه های نگهدارنده گود برداری در زمین های مجاور توصیه می گردد.

- تعیین یکی از اعضای هیئت امنای جهت عهده دار شدن مسئولیت هماهنگی در زمان بروز حادثه، تخلیه اضطراری، تماس با سازمان های خدماتی ذیربط و انجام هماهنگی های لازم ضروری است.

- تهیه و تعبیه وسایل استاندارد، مخصوص خاموش کردن آتش در محل های مناسب و واگذاری مسئولیت به کارگیری از آنها به فرد یا افراد آشنا به کار این گونه وسایل؛

- اجتناب از نگهداری و ذخیره غیر استاندارد مواد سوختی (نفت و مانند آن).

- به منظور پیش گیری از بروز هر گونه حادثه احتمالی کلیه شیشه های موجود در ارتفاع جمع آوری و به جای آنها از طلق استفاده کنید.

- قبل از برگزاری مراسم، شبکه برق، لوازم الکتریکی و وسایل گرمازا مورد بازرسی متخصصین صلاحیت دار قرار گیرد.

- از دود کردن اسپند و عود و امثالهم با استفاده از زغال و منقل در داخل اماکن مذکور پرهیزید.

- از استعمال دخانیات در داخل اماکن جلوگیری شود.

- در هنگام بروز حریق یا حادثه سعی کنید افراد را سالخورده و خردسال را زودتر از محل خارج نمایید.

- طراحی و نصب سامانه اعلام کننده حریق مجهز به تلفن خودکار (طرح قبل از اجرا به تایید سازمان آتش نشانی برسد).

توصیه های بهداشتی ویژه ماه محرم

با نزدیک شدن ماه محرم و برگزاری جلسات و مراسم مذهبی و عزاداری در مساجد و تکایا، توزیع نذورات و غذا توسط هموطنان عزیز به ویژه هیئت های عزاداری صورت می گیرد و از طرفی بروز بیماریهای مرتبط با غذا و مسمومیت های غذایی در مکان هایی که بصورت دسته جمعی غذا تهیه و توزیع می گردد بیشتر می باشد، لذا به جهت اهمیت موضوع و به منظور حفظ سلامت عموم جامعه انتظار می رود مدیران محترم هیئت های عزاداری و مسئولین طبخ و تهیه غذا با توجه به نکات ساده ولی پر اهمیت بهداشتی که برخی از آنها بشرح ذیل بیان می گردد در تأمین سلامت عمومی کوشا و ساعی باشند:

۱. هرگونه پخت و پز باید در مکانی دارای شرایط بهداشتی صورت گیرد. شایسته است مدیر هیئت نسبت به معرفی محل به مرکز بهداشت اقدام و درخواست بازدید و اخذ مشاوره و تأییدیه بهداشتی نماید.
۲. ورود و خروج به محل طبخ غذا و دخالت افراد متفرقه در امر تهیه و توزیع غذا و چای و غیره ممنوع می باشد. کلیه افراد مرتبط نیز بایستی نسبت به دریافت کارت معاینه پزشکی اقدام نمایند.
۳. رعایت اصول بهداشت فردی به ویژه کوتاه نگه داشتن ناخن ها، شستشوی مرتب دست ها و استفاده از روپوش کار مناسب توسط دست اندر کاران طبخ و توزیع غذا ضروری می باشد.
۴. مسئولین تهیه مواد اولیه باید از سالم و بهداشتی بودن مواد اولیه مصرفی اطمینان داشته باشند و آنها را از محل های معتبر خریداری و یا از افراد معتبر و شناخته شده به عنوان نذورات قبول نمایند. در صورت برخورد با موارد مشکوک سریعاً مرکز بهداشت شهرستان را در جریان قرار دهند.
۵. مدیران هیئت ها و هیئت امنای مساجد و تکایا توجه داشته باشند در قبول نذورات بصورت غذای آماده دقت مضاعف نموده و ضمن خودداری از قبول غذای آماده از افراد ناشناس از سلامت غذای ارائه شده قبل از توزیع اطمینان حاصل نمایند.
۶. آب آشامیدنی بایستی بهداشتی و ترجیحاً از شبکه توزیع عمومی باشد.
۷. در تهیه فرآورده های دامی دقت نموده و از گوشت دام و طیور کشتار شده در کشتارگاه های دام تحت نظر اداره دامپزشکی استفاده نمایند.
۸. از ذخیره سازی مواد غذایی خام و پخته در مجاورت هم موکداً خودداری و در ذخیره سازی گوشت نیز نکات ایمنی و بهداشتی به ویژه تمیز و قطعه نمودن گوشت و منجمد نمودن فوری گوشت های مازاد در قطعه های کوچک را رعایت نمایند.
۹. جهت سرخ کردن مواد غذایی از روغن های مخصوص سرخ کردنی استفاده شود. سرخ کردن با حرارت ملایم انجام شده و بیش از یکبار از روغن استفاده نگردد.
۱۰. استفاده از سنگ نمک و نمک های غیر تصفیه به دلیل وجود ناخالصی ممنوع بوده و از نمک تصفیه شده ید دار استفاده شود.
۱۱. در صورت توزیع شیر از شیر پاستوریزه استفاده شده و یا نسبت به جوشاندن شیر حداقل به مدت ۵ دقیقه اقدام گردد.
۱۲. سبزیجات تازه مسلماً آلوده به عوامل بیماری زا هستند و لذا تمیز نمودن شستشو و ضد عفونی آنها ضرورت دارد و لازم است مراحل چهارگانه سالم سازی سبزیجات طبق دستورالعمل انجام شود.
۱۳. ابزارکار مناسب و تمیز و بهداشتی در سالم بودن غذای تهیه شده در آشپزخانه بسیار با اهمیت است. لذا ظروف و ابزار کار را قبل از استفاده شستشو و در صورت نیاز ضد عفونی نمایند. ترجیحاً از ظروف و ابزار کار استیل استفاده شود و در صورت استفاده از دیگ های مسی حتماً سفید شده باشد.
۱۴. از نگهداری غذای پخته و آماده در دمای محیط و یا روی شعله ملایم بیش از دو ساعت جداً و موکداً خودداری نمایید. در صورت لزوم بایستی غذای آماده را در دمای زیر ۴ درجه یا بالای ۶۰ درجه سانتیگراد نگهداری کنید

۱۵. در توزیع غذا از ظرف به ظرف کردن بی مورد آن خودداری و حتی الامکان در کوتاهترین فاصله غذای تهیه شده بصورت گرم توزیع گردد.
۱۶. استفاده از ظروف یکبارمصرف بهداشتی در توزیع غذا توصیه می شود. در مورد ظروف چند بار مصرف پیش بینی مکانی برای شستشو و ضدعفونی آنها، برای هر نوبت استفاده ضروری است.
۱۷. ترجیحاً از سفره های یک بار مصرف برای صرف غذا استفاده و از راه رفتن روی سفره در حین پذیرایی خودداری گردد.
۱۸. پس از پذیرایی نسبت به جمع آوری و دفع مناسب زباله های تولید شده اقدام و از مردم خواسته شود از پراکندن ظروف یکبار صرف در معابر و خیابان خودداری نمایند. بدین منظور سطل زباله به تعداد و حجم کافی در محل قرار داده شود.
۱۹. ایمنی مکانهای تهیه و توزیع غذا و نیز محلهای تجمع عزاداران را بررسی نمایید. پله ها و نرده ها و سیستم های برق کشی، روشنایی و گاز بخصوص محل های اتصالات آنها مهمترین نقاط حادثه خیز می باشند که لازم است به صورت مستمر بازرسی و از ایمن بودن آنها اطمینان حاصل نمود. بدین منظور می توان از مشاوره کارشناسان سازمان آتش نشانی و خدمات ایمنی شهرداری استفاده نمود.
۲۰. تهیه و نصب تجهیزات اطفاء حریق به منظور کنترل و جلوگیری از آتش سوزی احتمالی الزامی است.
۲۱. در مکان های تجمع عزاداران به ویژه اماکن سر بسته ضمن نصب تابلوی منع مصرف دخانیات از استعمال سیگار جلوگیری گردد. مکان های سر بسته باید دارای تهویه مناسب جهت گردش هوا بوده و هوای این اماکن تازه و عاری از بوهای نامطبوع باشد.
۲۲. ضمن رعایت نظافت، شستشو و گندزدایی مستمر سرویسهای بهداشتی نصب سیستم لوله کشی صابون مایع در آنها صورت گیرد.
۲۳. از ذبح و قربانی احشام در جلوی هیئت های عزاداری و یا تکایا و مساجد و در معابر خودداری گشته و یا حتی الامکان در محل های تعیین شده صورت گیرد بگونه ای که از پراکنده شده خونابه و فضولات حیوانات در این مکان ها جلوگیری بعمل آید.